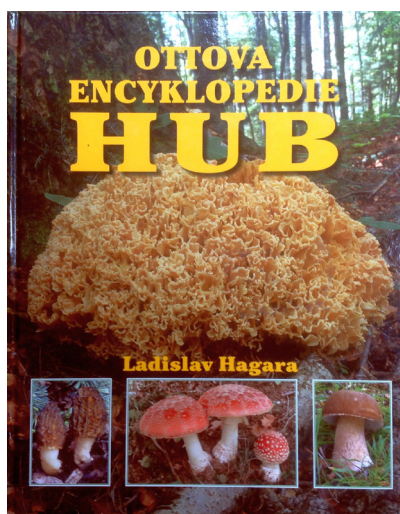

BOEKBESPREKING

Ottova Encyklopedie Hub. Ladislav Hagara, 2014. Ottovo Nakladatelství, Praag. ISBN 978-80-7451-407-4. 24 x 30 x 5,5 cm. Prijs € 59,- (via myko-shop.de).

Iedere mycoloog droomt ervan: een paddenstoelenboek waar alles in staat. We weten dat dat niet kan, maar Ladislav Hagara heeft hoge ogen gegoooid met zijn levenswerk, waaraan hij 34 jaar werkte en dat hij in vier jaar schreef naast zijn drukke baan als mycoloog aan de universiteit in Bratislava. 3230 soorten worden er behandeld in 4200 kleurenfoto's van overwegend zeer goede kwaliteit. Nooit eerder verscheen er zo'n complete paddenstoelengids! Maar het boek is

met zijn massa van 4,1 kg niet geschikt voor in het veld en heeft bovendien de ongelukkige afmetingen van een extra gevuld pak kopieerpapier: breder dan A4 en 1152 bladzijden dik. Dat het boek in het Slowaaks is geschreven, lijkt misschien een drempel, maar is niet onoverkomelijk als je de eenvoudige tips verderop volgt.

Het eerste wat opvalt aan dit boek is de systematische indeling. Deze volgt geheel de moderne fylogenetische inzichten en dat betekent dat de soorten dus niet in vormgroepen gerangschikt zijn, zoals in de meeste veldgidsen, of alfabetisch zoals bijvoorbeeld in de veldgidsen van Nico Dam en Thom Kuyper, maar naar fylogenetische verwantschap. Zo vinden we de aan *Russula*'s verwante korstzwammen (zoals *Peniophora* spp., *Dichostereum* spp., *Cristinia* spp.) tussen de Pruikzwammen en de *Russula*'s in, en bijvoorbeeld de stuifzwammen (*Lycoperdon* s.l.) tussen de Inktzwammen en de Franjehoeden in. Het grote voordeel hiervan is dat dit boek eindelijk eens helder inzicht geeft in die verwantschappen.

De indeling mag dan modern zijn, de naamgeving is dat niet altijd. Inktzwammen uit de *Coprinellus*-groep heten nog gewoon *Coprinus* en hoewel *Xerocomellus* in het boek erkend wordt als geldig geslacht (bijvoorbeeld bij *Xerocomellus chrysenteron*), moeten we *Xerocomellus cisalpinus* ineens weer bij *Xerocomus* zoeken. Dit komt waarschijnlijk doordat Hagara zich, blijkens het literatuuroverzicht, bij de naamgeving heeft gebaseerd op toonaangevende Europese determinatiewerken van de laatste veertig jaar en daarin vinden we nu eenmaal weinig consensus. Hij heeft dus keuzes moeten maken. Zo gaf Hagara er in het geval van de Inktzwammen blijkbaar de voorkeur aan de *Flora Agaricina Neerlandica* Vol. 6 (2005) te volgen, waarin voor alle soorten de genusnaam *Coprinus* wordt gehanteerd (wat en passant natuurlijk als grote waardering voor het werk van Cees Uljé mag worden gezien), terwijl hij zich ook aan de *Funga Nordica* (2012) had kunnen houden, waarin de modernere genusnamen als geaccepteerd gelden. De Nederlandse mycologische publicaties van Bas, Kuyper, Maas Geesteranus en Noordeloos zijn sowieso goed vertegenwoordigd in de literatuurlijst naast de werken van de meeste andere bekende mycologen uit de rest van Europa! Het gebrek aan consensus in de naamgeving, waaraan mycologen die met veel verschillende determinatieboeken werken natuurlijk wel gewend

zijn, is vooral lastig omdat het register per soort maar één ingang biedt en wel via de genusnaam.

Hagara is een doorgewinterd mycoloog, die het vak van huis uit met de paplepel, zo men wil: paddenstoelenvork, opgescheept heeft gekregen, en een korstjesspecialist die op dit moment werkt aan een standaardlijst van Europese korstzwammen op basis van herbariummateriaal en eigen onderzoek. Zijn specialistische belangstelling voor korstzwammen heeft ook grote invloed gehad op deze encyclopedie: geen enkel ander boek dat ik ken heeft zoveel en zulke goede foto's van korsten en het feit dat ze in zo groten getale opgenomen zijn maakt het boek ook evenwichtiger, immers in de meeste gidsen is de korstzwammen maar weinig ruimte toebedeeld. Dit geldt niet voor alle groepen; de Ascomyceten nemen met 122 bladzijden ongeveer 11% van het systematische deel in beslag, maar het merendeel van de zakjeszwammen is dan ook kleiner dan een millimeter en valt daardoor buiten het bereik van de gemiddelde veldmycoloog. Daartegenover staat dat er ook plaats met mooie foto's is ingeruimd voor onder andere een aantal opvallende roesten (*Pucciniomycetes*), branden (*Ustilagomycetes*) en bladgasten (*Exobasidiomycetes*).

Hagara selecteerde de foto's voor dit boek uit tienduizenden foto's van hemzelf en andere mycologen en heeft ze voorzien van uitgebreide verantwoording: vindplaats- en datum, biotoop, hoogte boven de zeespiegel en naam van de fotograaf.

Wat ook evenwichtig is, zijn de beschrijvingen bij de soorten. De in Oost-Europa populaire eetbare soorten hebben niet meer ruimte toebedeeld gekregen dan bijvoorbeeld een grijs korstje dat alleen aan de onderkant van liggende takken groeit en de tekst volgt steeds dezelfde opbouw, zodat men, wanneer men zich de belangrijkste Slowaakse paddenstoel-termen (zie kader) eigen maakt, al snel de tekst kan scannen. Lastig blijven natuurlijk de beschrijvende termen, die in de Slavische talen niet lijken op de vergelijkbare termen in andere Europese talen. Wie zich echter een beetje in een groep verdiept zal al snel ontdekken dat met bijvoorbeeld 'Muchomůrka' 'Amaniet' wordt bedoeld en ook zal men snel de paddenstoel- en sporenkleuren leren herkennen. Informatie over microscopische kenmerken ontbreekt echter, evenals als een determinatiesleutel, zodat men bij determinaties aangewezen blijft op de specialistische literatuur. Deze encyclopedie is dan ook geen determinatiewerk, maar vooral een erg mooi plaatjesboek, dat met name vanwege het grote aantal opgenomen soorten, de goede foto's en gestandaardiseerde beschrijvingen een nochtans waardevol naslagwerk mag worden genoemd.

Aldert Gutter

Enkele Slowaakse paddenstoel-termen

hoed – klobúk
vruchtlichaam – plodnice
lamellen – lupene
sporen – výtrusy
geur – vôňa

hoedhuid – pokožka
steel – třeň
vruchtvlees – dužina
smaak – chut

